

(המשך מעמוד 21)

ציוני. עורכו הראשון, ג'ון קימחי, סולק לפי רשימת ממשלת אשכול, בשל נטייתו לרשימת פלמ"ח. גילון בקבוצת "כרי" רה" בארצות-הברית.

אין להתפלא על כך שהרצאתו של חמאמי עוררה סערה של מחאות, בייחוד מצד חזית-הסירוב. אולם היתה לה השפעה ניכרת על דעת-הקהל בישראל. בעוד שהעיתונות העברית, ובייחוד זה גם כיתר בייעת ליברליים כמו ניו אוטלוק, היו סבר קניים כלפי הנוסחה של חמאמי, הרי בר דרך כלל היא נתקבלה בחיוב בחוגים ישראלים מתקדמים.

חמאמי מילא תפקיד יעיל כמאין שגרם לתגובת-שורה. שיכלה להוביל למגעים חיוביים.

באפריל 1975 נפגש עבדאללה חורני, חבר המזכירות הקבועה של הוועידה ה"אמריקאית למען שלום וצדק במזרח התיכון, עם נתן ילין-מור, ממועצת-השלום הישראלית, בפאריס. אולם בעוד שאש"ף היה מוכן למגעים,

כאן יש בלבול שלם. נראה כי העורך הערבי שיכש ועירבב פרטי-מדע שקיבל קודם כל, איש מן המזכירים לא כתב על המינשר המקורי של המועצה, כפי שחובר עלידיו אכנר-אמיתי-קינן. עם הקמת המועצה ההרבה, בדצמבר 1975, עבר המינשר המקורי עריכה יסודית. כמה מהגדרותיו רוכבו, והושם דגש נוסף על ההגדרות הציוניות. ד"ר מתי פלד אינו נשיא המועצה, אלא יו"ר הוועד הפועל שלה.

נשיא-הכבוד של המועצה הוא אליהו אלישר, שהוא ספרדי טהור (הסיפור כאילו הוא אשכנזי נובע מאגדה הנפוצה גם בארץ, כאילו הובא מכו מליטא והפך בארץ רב העדה הספרדית).

מובן שתנועת רש"א של שולמית אלוני לא נתנה מקומם שום ניכוי למועצה, אלא בדיוק להיפך: כהפשה תירון לפיזיון תנועת "יער", שהוקמה עלידיו יחד עם לויזה אליאב, נקורה בפובדה ישראלי, פלד ואחרים מחברי התנועה הצטרפו למועצה, ועל רקע זה היפלה את "יער".

פר הערבית בישראל, לסארטאווי ולאבוי פייסל.

סארטאווי הגיח על השולחן את הקלף החוק שלו: הוא ביקש מפלד להעביר מסר של עראפאת לראש-ממשלת ישראל, רבין. נאמר בו כי אש"ף יהיה מוכן להפסיק את כל הפעולות הצבאיות נגד מדינת ישראל, בתנאי שממשלת ישראל תורח על התנגדותה להשתתפות ממשלת עוצמאית של אש"ף בוועידת ז'נבה. המשתתפים הישראליים הבינו את חשיבות ההצעה. כתוצאה מכך עבר שדה-הפעולה לשני מקומות חדשים: ישראל וארצות-הברית.

כאשר הביא רבין את הצעת אש"ף לוועדת-החוקי-הביטחון של הכנסת, ידע כי למרות שערפאת פותח הזדמנות אמיתית חדשה להתקדמות לקראת שלום, הרי הרכב הכנסת והממשלה אינו מאפשר את קבלת ההצעה. תגובת הפוליטיקאים העיקריים הבהירה זאת היטב.

שמואל תמיר, מנהיג המפלגה הדתית-לאומית הימנית הגיב על הצעת אש"ף במידע באומרו שהיא באה רק מפני ש"אש"ף הוכנע וכורע על ברכיו. רבין, אף שהעדיף אש"ף חלש, מבין כי במקרה של שלום תהיה ישראל זקוקה לערובות-ביטחון, היכולות לבוא רק מידי אש"ף.

סגן ראש-הממשלה, אלון, הביע את הדעה שהשיחות יתקו את אש"ף, ויהפך כן את אש"ף שותף יעיל יותר בדרך לשלום. בעוד שיריבו העיקרי של רבין במאבק על הנהגת מפלגת-העבודה, שר הביטחון שימעון פרס, טוען כי אחרי שהימשטרים הערביים הרגו את אש"ף, אין

קדוויג' חבר הצוות

זה מעניינה של ישראל להחזירו לחיים. מול פני ניגודים אלה, וכתוצאה מן העידוד ששאב מהצעת עראפאת, נקט רבין את הצעד הנועז של גירוש המפד"ל מן הקואליציה השילטונית. תוך גירול פרשה דתית, הוא מקווה לנצח בבחירות, ולהקים ממשלה שתוכל לקבל את הצעת אש"ף.

החלק השני של הקטע הזה משוכש לחלוטין.

מובן ששמואל תמיר אינו מנהיג המפ"ד, ד"ל, ולאיש לא היה איכפת מה דעתו על המגעים עם אש"ף.

רבין התייחס בשלילה גמורה לכל האי-התאם מצד הנהגת אש"ף. במילא לא הביא שום הצעה לפני ועדת-החוקי-הביטחון של הכנסת. התנגדותו של אלון לאש"ף קיצונית, וגובלת באי-ראציונליות. הניסיון לייסד לרבין ולאילון דיעות ש"אין להם (למרבית הצער), מעורר את החשד כי יד ישראלית תעלמת הדליפה לביטחון הערבי מידע חוב, כמטרה לנצל נגד השניים כמאבק על ראשות-הממשלה — כפי שאכן קרה.

מגעים בארצות-הברית

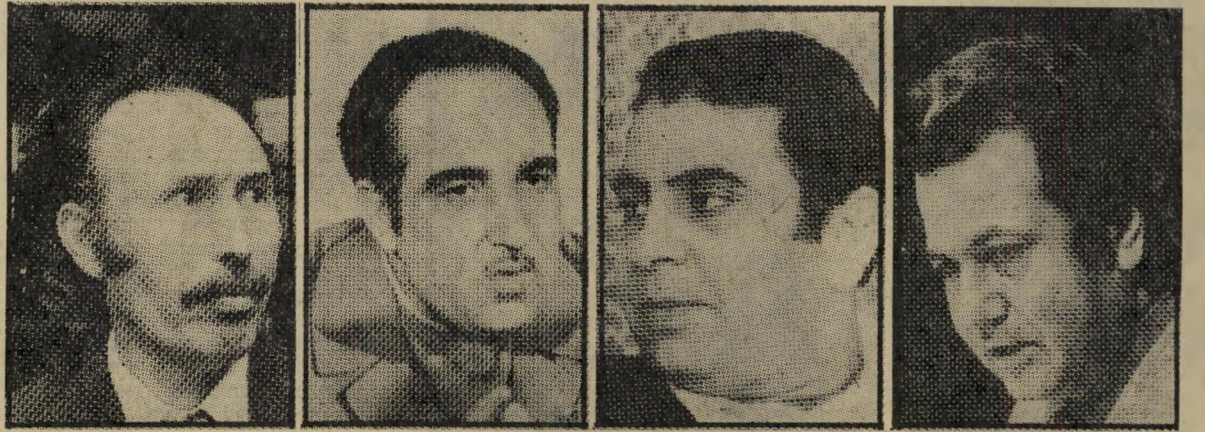
עוד שהצעת עראפאת עורה להקדים את הבחירות בישראל, היא גרמה גם למאבק פנימי בחוגי אש"ף. פלד קיווה ששישים יהודיים בכירים בארצות-הברית יוכלו להפעיל לחץ על ממשלת ישראל כדי שזו תתפשר עם אש"ף, בתנאי שיהיה ברור כי אש"ף שוב אינו רוצה בחיסול ישראל. גורטון

האירועים. על סארטאווי הוטל להמשיך בשיחות האמיתיות.

האיש המזכיר כאן הוא אנרי קוריאל, מנהיג קומוניסטי-יהודי גולה. בסוף שנות ה"50, כאשר יזם אורי אבנרי את הקמת "הוועד הישראלי למען אלג'יריה חופ"ית", כדי לכוון יחסים בין ישראל ובין המועצה הערבית שעמדה להיוולד, קישר קוריאל בין אבנרי ובין תנועת-השיחור האלג'ירית. במהלך המגעים האלה נפגש אבנרי עם כמה מן השרים של הממשלה האלג'ירית הזמנית, והדבר קידם לאחר-מכן את מגעיו עם מנהיגים ערביים אחרים.

הפגישות עם הפנתרים לא נשאו פרי. כי הפנתרים השחורים סירבו להצטרף למועצה הישראלית למען שלום ישראלי-פלסטיני. למענתם, הם פונים אל קהילת-היהודים שרבים מכינו שונאים את הערבים ורחוקים ממחנה-השלום. דויד שחם הצטרף למועצה, ומכרן כחבר הוועד-הפועל שלה.

באוגוסט 1976 סידר מזווינסקי פגישה

בומדיין היום, אבנר-איאד הנוסע, חמאמי החלוץ, קדוויג' המתנגד

מוקדמת בין פלד וסארטאווי. פלד אמר לו שהתייעץ עם שרי-החוקי-גאל אלון לפני שיצא לפגישות. אלון נתן לו כל ידוד אפשרי, אך הדגיש בזמנית שאין בכך תמיכה רשמית בשיחות עם אש"ף. ככל הידוע, לא היה למזווינסקי כל חלק באירגון הפגישות.

הסיפור על אלון הוא שיבוש חמור ביותר, והיפוכו של העובדות. מתי פלד אומנם נפגש עם אלון אחר שיחתו עם נציג אש"ף, כדי לספר לו על כך, אך הפגישת התנהלה באווירה עוינת, הן בתוכנה והן בסביבתה, וכתוצאה מכך החליטה המועצה הישראלית שלא לקיים עם אלון מגעים נוספים. לעומת זאת נפגש אלון מחברים של המועצה מדויקים עם ראש-הממשלה, שגילה לפחות יחס קורק-מי והיה מוכן לשמוע מה כפיהם, וכן גם עם כמה ישרים אחרים.

מסר של עראפאת

כדי להגיש את הצורך בהצהרה מדינית ברורה מטעם אש"ף, הצריכה לכ"ל שתי קבוצות חיוניות: על אש"ף להציג לראשונה את חזון להשמדת מדינת ישראל, וכי "הזכויות הלגיטימיות" הפלסטיניות פירושו הזכות לכוון מדינה פלסטינית עצמאית בגדה המערבית וברצועת עזה, המוכנה לחיות בשלום לצד ישראל.

הוסכם שפגישה נוספת תתקיים בספטמבר, כשמכל צד ישתתפו ארבעה נציגים. בספטמבר כללה ממשלת ישראל את פלד, שחם, איתי ואריה אליאב, מי שהיה מוכ"ל מפלגת העבודה (מפא"י). המישלחת הפגישה זו לא כללה את דויד שחם אלא את יעקוב ארינו, מי שהיה מנכ"ל מישרד-האוצר.

אולם ההפתעת המישלחת הישראלית נתלווה אל סארטאווי רחט גאזי אליחורי (אבו פייסל). סארטאווי התנצל על היעדר רם של שני נציגים נוספים, בהסבירו כי המצב בלבנון מקשה על נציגי אש"ף להגיע. בהתחשב בכך, נקבעה פגישה נוספת בנובמבר.

שתי הפגישות הראשונות הצליחו רק לשובור את הקרח בין שני הצדדים. אולם המיפגש של נובמבר הביא לתפנית דרי-אמיתית חדשה בשיחות. הישראלים שהשיתתפו בפגישה היו פלד, אבנרי, מאיר פעיל וארגון. בעוד שבצד הפלסטיני הצטרף עורך-הידין סברי ג'רייס, מחבר הס-

כמה יהודים מרובים ביגלו אף הם עניין שניים מהם עמדו למלא תפקיד חשוב במאורעות שלאחר מכן: פיאר מנדס-פראנס, מי שהיה ראש-ממשלת צרפת, וגורטון מזווינסקי, פרופסור לעיונים צפון-אפריקאיים באוניברסיטת ברקלין. לקראת סוף 1975 בא מנדס-פראנס לונדון, כדי להיפגש עם חמאמי. הוא סייר פר לנציג אש"ף, שהוא מוכן להשתמש בהשפעתו כדי לנסות ולארגן מיפגש פלסטיני-ישראלי כלשהו. עם יוזמה זו, היו מצויים עתה כל היסודות הדרושים לקיום מגעים יעילים. בתנאי שיעלה בידי מנדס-פראנס לשכנע את הישראלים. הצוות של פתח התערער לחיים.

פרטים אלה אינם מדויקים. מנדס-פראנס אמנם ביקר בארץ וקיים שיחות עם חברי המועצה הישראלית למען שלום ישראל-פלסטיני, אך חלקו בידור מה המעשיות היה מוגבל ביותר. לחברי המועצה הישראלית לא ידוע דבר על תפקיד כלשהו שמילא הפרופסור מזווינסקי ביוזמה זו.

הוטל על עיסאם סארטאווי לשמש כנציג הפלסטיני במגעים הראשונים. סארטאווי, שהוא כעת באמצע שנות ה"40 שלו, הפך ב-1948 פליט ועבר לעיראק. לאחר מכן למד פרואה בארצות-הברית. עם פרוץ מלחמת יוני 1967 חזר לישראל. התיכון והקים אירגון משלו, ועדת הפעולה למען שיחזור פלסטין. ב-1971 פירק סארטאווי את האירגון והצטרף לפתח. כעת הוא חבר המועצה המהפכנית של פתח.

בלונדון קיים סארטאווי עם פגישות מוקדמות עם ישראלים שמאלניים. הכוונה היא לפגישות הסודיות-תוצאות עם אנשים מן הפלגים השונים של "מצ" ו"פ", בספרואר 1976, שפורסמו בינתיים בצורה משיבשת ופרובוקטיבית.

בינתיים פעלה בפאריס קבוצה של יו"ר דים מצריים קומוניסטיים, שגורשו מצריים בסוף שנות ה"50, בתנהגת אנרי קורל, מי שהיה מנהיג המפלגה הקומוניסטית המצרית. קבוצה זו יזמה פגישה בין נציגי תנועת הפנתרים-השחורים בישראל והנציגים הפלסטיניים.

אנשי השמאל במפ"ם, שימחה פלאפן, האחראי מטעם מפ"ם לעניינים ערביים ודויד שחם, העורר-כיפועל של ניו אוטלוק, ניסו אף הם לבוא במגע עם אש"ף. אך בעוד שהמלוצים אלה ביטאו את התמיכה הגוברת ברעיון של שיחות ישראליות-פלסטיניות, הם לא היו במוקד

ויהודים בולטים באירופה הביעו התעניינות, היה חסר מרכיב אחד: תשובה ישירה ליוזמה הפלסטינית שתבוא מתומכי ישראל עצמה.

ביולי 1975 באה התגובה לגישושים. אורי אבנרי, חבר-כנסת לשעבר ועורך העולם הזה, המיזחן פרופסור יוסי אמיתי ועמוס קינן, אמן ועיתונאי בעלי-שם, הקימו את המועצה הישראלית למען שלום ישראל-פלסטיני. המועצה פירסמה מינשר בן 12 סעיפים, שקיבל את העובדה שזוהי מולדת של שני עמים — עם ישראל וה"עם הערבי הפלסטיני, אשר לשניהם יש זכות שאינה ניתנת-לעירער להגדרה עצמית. במינשר נאמר שהגורמליוציה בית-סים בין שני הצדדים יכולה לבוא באמירת צעות מגעים בין נציגי ממשלת ישראל ואש"ף.

יש כאן חור בתיאור הדברים. לא נאמר אף קודם שפיר חמאמי את הוידע מה לקיום המגעים — ולא נאמר מדוע הקימו אבנרי, אמיתי (שאנב אינו פרו-סור) וקינן את המועצה, במועד זה (אמצע 1975).

במשך 1974 ו-1975 ניהל אבנרי מגעים רציפים ואינטנסיביים עם נציג בכיר של אש"ף באירופה. במהלך שיחות אלה הושגה תמיכת-רעיונית, שהתבססה על שני מיסבמים — הרצאתו של חמאמי והתוכנית של התנועה העולה הזה לפיתוח ה"פגישה הפלסטינית, מהרשם מאי 1968. שתי הנוסחות היו קרובות מאוד זו לזו.

בניקבות הסכמה זו החליטו אבנרי ו"בעלי-השורה הפלסטיני, שהגיע הזמן להקים קום נוח ישראלי, שיוכל לשמש כתובת לקיום מגעים עם אש"ף. כתוצאה מכך נטלו אבנרי, אמיתי וקינן לידם יוזמה זו, והיכרו את המינשר המקורי של המועצה.

בילבולים ישראלים

מועצה זכתה במהרה בתמיכה בישראל ימחוצה לה. האלוף במלחמת ששת ימי פלד, פרופסור לספרות ערבית אדם חתם על המינשר והפך נשיא המועצה. אליהו אלישר, שעל אף היותו אשכנזי הוא בן מישפחה יהודית-פלסטינית ותיקה, וד"ר יעקוב ארגון, מנכ"ל לשעבר של מישרד-האוצר, התמו גם הם. התמיכה גברה כאשר התנועה לזכויות האזרח של שולמית אלוני נתנה את הגיבוי שלה למועצה.